Otsalla-Febrero
17
Larunbata - Sabado

Bilbao, 1934

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA

Bilbao'kua... ...	6,00	irko.	iru ile.
Bilbao'atazkua	7,50	"	"
Idazki-Itunmena	62,00	"	urtez
Atzarrijetakuak	100,00	"	"

Beldayen itunduba

XXII urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17, 1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 6.614 zenbakija

Egunekua

Egutegija

Wuhu'ko belgundarijak, irakuŕle, 1934'gaŕen urterako idaztiŕturiko egutegija iraŕi dabe.

Iraŕi ta zabaldu be bai, baña iieki bat guri bidaldu be.

Wuhu, Txiña'ko eŕi bat da, Euzkadi'tik uŕun be uŕun aurkitzen dana.

Euzkotaŕ belgundarijentzako, baña, eztago uŕunik, ludijaren azkeneraño elduko ba'gintzakez be, antxe be euzkotaŕak oŕ emen banandututa idoroko gendukez-eta.

Eta euzkotaŕ jatoŕak, ain maŕe daun abendelia, bera eltzen dan leku gustijetara eruaten dau, ta atzeŕi-uŕunak-ziaŕ dabilan aŕtian batu al dauzan izpaŕak eta enparauko juan-etoŕijak be, abendelian idatziko dauz, egutegi txukun baten iraŕi, ta emen, bere Euzkadi maitian utzi ebazan abendikidiei, bidaldu.

Orain esku-aŕtian daukagun egutegija, be, beñola Txiña-aldeko zinisgiak Josu'ren bidera ekaŕteko asmoz, atzeŕi uŕunetaratu ziran euzkotaŕ jatoŕak idatziriko egutegija da.

Karamelo-margoko azal-estalki ta gusti, txukun iraŕita dago, berau, ta baŕuko irakuŕgai ta argazkijakaz iraŕiriko 32 ingoski zenbatuten yakoz.

Txiña'ko luŕaldiak aundijak be aundijak dirala, idazten dauskube, baña "Setxuan-Setchouan-eŕkija" baxen aberatsa dan eŕkirik, eztaukola.

Eŕki au, Tibet'ko muga-inguruban aurkitzen ei-da, ta ituŕiz aberatsa dan luŕalde menditsuba dalako, ango biztanliak, be, aberatsak ei-dira.

Aberatsak, bai, baña erdi-kokoluak be bai, guzuŕa ta abaŕa darijuela eurekanatuten diran gosekilak esaten dautsezan guzuŕak, ziñestuta, euren eukijetatik bilostuten diran asko ixaten ei-dira-ta.

Beste leku txiruaguetatik juaten yakezan gosekilak, ogasunetan txiruaguak diran aŕen, maltzuŕkerijetan aberatsaguak ixaten ei-dira, ta usakume otzana eskuratuteko lakirijo berezijak geŕtuteko zolijaguak be bai.

Eta maltzuŕkeriz bakaŕik baño aberatsak eztiran gosetijok, "Setxuan"-aldeko biztanle eukitsubekanuntz zuzenduten ei-dira, ta gixagaxo areik zerdan eztakijen "zorijona" opatuten asi.

Zorijon-ixenak belaŕijak zoŕoztuta imin den eztautsazan gitxi dira-ta, luŕalde menditsu areŕako eukitsubei be, esku-aŕtian daukagun egutegi onek diñoskunez, alantxerik iminden ei-dautsez.

Eta zorijona loŕtuteko, lenengo oradaindu egin biaŕ ixaten dala-ta, gixagaxo arei be, alantxe ordaindu eraŕen ei-dautse.

Eta urte baterako, birako, irurako ta ogei urterako zorijon-zergak auŕetijez ordaindu dabezan gixagaxo asko ei-dagoz.

Zorijona, baŕiz, egutegijak, diñoskunez, geruago ta uŕunago ei-juake...

¡A gixagaxuak...! ¿Zorijona geruago ta uŕunago juakijoela...? ¡Juan biaŕ, ba, zorijonez beterik ebezan ogasun-kutxak zorijon-opaka juakijoezanak eurak, utsiŕuta iminden dautsez-eta...!

卐 卐 卐

Egutegi onek, irakuŕle, beste irakuŕgai asko dakaŕ; urteko donien ixenak be bai, baña euren elexatxubaren argazkija ta beste argazki begiko batzuk be.

Gipuzkua'ko euzkera txukunian idatzita dago berau. Eskeŕikasko, berau bildaldu dauskubenal.

Itaun-erantzunak

I'go. Alesander bakaldunak, espetxeratuta eukan itxas-lapuŕ bateri:

—¿Zelako eskubidiak dozak, euk, itxasuan lapuŕetak egiŕen ibilteko? itandu eutsan.

—Zeuk, gaudi osua lapuŕtuteko daukazuzan lakuak—bestiak erantzun.

Baña, niri—geŕu eutsan gero—, lapuŕetok ixontzi txikitxubaz egiŕen dodazalako, lapuŕtzaŕa, "bandidua" deŕuten dauste; zuri, ostera, guda-ixontzidi aldintsubakaz, lapuŕeta aundijak egiŕen dozuzalako, "conquistador" deŕuten dautzube, ta aŕantzezki, "estatua" aundijak jasuaz, adore-eredutzat gixaŕtiari erakutsi.

卐 卐 卐

Itxas-lapuŕ txikijak, Alesander abeŕi-lapuŕ aundijari emon eutsan erantzunak, irakuŕle, eztakigu zelako ondorena ixango eban; gitxi gora-bera, baña, "aŕazoya" daukazu, baña urkamendira biozu", erantzungo eutsala, uste dogu, lapuŕ aundijak txikiijari egiŕen dautsana, orixe ixaten da-ta. Eta guk, euzkotaŕ gaxuok, geure eskubidiak ostu euskubezan lapuŕtzaŕakaŕik, ¿zer erantzun geinke...?

Euzkerazko belguntzak

Bijaŕ, irakuŕle, maŕe, Bilbao'ko Jon deunen txadonan, euzko-belguntzaen asikerea ixango da.

Belguntza oneŕan Josu'ren itza zuzenduko dauskuben txonizlarijak, ezagunak yakuz, igazi dan uŕtian ainbat irakatsi edeŕ atzaldu euskubezanak eurak dira-ta.

Bijaŕko itzaldija, aurtengo euzko-belguntza oneri lenengo oñaŕija ezaŕteko zuzenduko dauskubena, ixango da.

Beraz, aurtengo euzko-belguntza begikuok, bijaŕ, igandez, otsalan 18'gaŕenan aŕatsaldeko saspi ta erdijetan oguziko dabezan txonitzakaz oñaŕituko dabez, ta uŕengo igandez, otsalan 25'kaŕenian egingo dabezanakaz, telatutu.

Biŕaŕteko egunetako belguntza-ordubak, onixek dira.

Goxeko iñarkunetakua, seirak baño lauren gitxijagotan asiko da. Iluntzekuena, os tera, sei ta erdijetan.

Belguntza oneŕara juaten euzkeldun gustijok gagoz biaŕtuta.

Beraz, Jon deunaren, txadona, aurten, beste urtietan baño be betiago eginda ikusiko dogula uste dogu, Bilbao'ko euzkeldun kistaŕakin elexa bat ez-eze, iru ta lau be eŕez bete leikez-eta.

Eta geyago ezebez, irakuŕle, ganerantzeko gauzakaz bijaŕ Jon deunaren txadon-auŕian batzen garanian iñarduko dautsagu-ta.

URIBIŔAŔTE'TAŔ IBON.

Euzko - Gastedija

Itzaldi aberkoyak euzkeraz
Geure elia eta geure aberria

Arritokieta

I

Andreak eta jaunak: Euzko-Gastedi'ko Idazkari jaunak itzaldi au eskatu zidanean, berialaxe eta poz-pozik bayetz erantzun nion.

Bayetz au arin eta pozik ematera beaŕtu ninduan, Goikoetxea jaunaren eskariak zekaŕen baldintza batek: Baldintza au izan zan itzaldia euzkeraz egitea.

Baldin euzkeraz egitea izan ez ba'litz, ez nuan nik lan au aŕtuko, ez nion nik lan oneri aŕpegirik emango. Lendik ere naikoa lan bai det eta gañera eŕderaz itzaldirik ez egiteko asmoa aŕtua det.

Baña abeŕtzalea ta euzkelduna izanik, erantzun nuan bayetz euzkeraren aldez, geure abendaren izkuntzaren aldez, geure ama-elien aldez zerbait egitiaŕen.

Euzkera aldeztutera natoŕ ba. Neure ustez aldeztu biaŕ aundia daukalako, neure ustez geuk, euzkeldunok, berari zoŕ diogun maitetasunik erakusten ez diogulako, neure ustez, geuk, abeŕtzaliok euzkerari berak duan besteko gaŕantzirik ematen ez diogulako.

卐 卐 卐

Neure ustez, euzkerari zoŕ diogun maitetasunik ez diogula geuk euzkeldunok erakusten, esan det.

Gu, euzkeldunok, euzkera biotz-biotzez maitatzera beaŕturik gaude, euzkera geure amatxoren altzo bigunean ikasitako ele maitagaŕia dalako.

¡Geure amaren altzo bigunean ikasitako ele maitegaŕia esan det. Ama aitatu det. ¡Ama!

Oldoztu dezute ala iñoiz, itz au dan gozoa, itz au dan biguna, itz au dan eztia, itz au dan deuna?

Ama esatea bederatzi ilabetean bere baŕuan maiteki eraman ginduzen emakumea esatea da.

Ama esatea, gu jayo baño ondotxo lenagotik maite ginduzen eta gu jayo baño ondotxo lenagotik gugan pentzatzen zuan emakumea esatea da.

Ama esatea, gu lo gengozanean, gure seaskatxoaren auŕean belaunikoturik, bere buruakin aztuta, guri begira ordu asko eman dituan emakumea esatea da.

Gu gaxotzen giñanean, berua artzen zigun bakoitzean, bero neurkiñak gora joko ete zuan bilduŕ ikaraz daŕ-daŕ jartzen zan emakumea.

Gu gaxorik egon geranean, gau asko lorik egin gabe eta egun asko ezer jan gabe igaro dituan emakumea.

Otoitz egiten erakutsi zigun emakume deuna.

Onak izaten, lana egiten eta bide zuzenetik ibiltzen erakutsi zigun emakume ona.

Euzkera mintzatzen erakutsi zigun emakume maitekoŕ zerutaŕa.

Aitu dezute ala orain, euzkeldunok geure mintzoari, geure euzkerari zoŕ diogun maitetasuna?

Maitetasun auxe azaldu nai izan zuan Aŕese ta Beitia oleŕkari eŕikoyak danok ezagutzen dezuten oleŕki au idatzi zuanean.

"Euzkeldun jayo nintzan,
Euzkelduna asi,
Euzkera utzez amak
Eustan erakutsi.
Euzkera maite maite
Zabiltz neugaz beti.
Euzkera il ezkero
Ez dot gura bizi."

(Daŕaike).

Erríjetatik

MOTRIKO

Aspaldi onetan emengo aŕantzaliak nolabait samaŕ darabiltza. Eguraldi oso txaŕakin dabiltz.

Itxaso txaŕarekin gizean goiz dijuaz aŕantzura, baña aŕain gutxi biltzen dute etxerako. ¡Au tamala!

Aŕantzalien bizimodua, ongi begiratu ezkera, oso negargaŕia da.

Ona emen jun dan ileko aŕantzu goraberak:

Papardo beltza: 145.517 kilos, 67.150 lauŕleko.

Bixigua: 2.722 kilos, 5.935 lauŕleko.

Lebatza: 63 kilos, 215 lauŕleko.

Berdela: 483 kilos, 302 lauŕleko.

Gustiz: 148 kilos, 73.602 lauŕleko.

Oŕa oŕ ilbeltzeko gora-berak.

IZPAR BELTZA.—Aŕezti'taŕ Aintzane, emengo Gastetxu-Batza'ko neskatotxu poliŕena, Jauna'ren besuetan il da. (G. B.)

Igazi da nigandian egin zan bere ilobiratzea, jende oso asko baturik.

Izan duten atsekabe aldian lagun diegue bere guraso onai.

GEXORIK.—San Martín'daŕ Miren gexorik auŕkitzen da, ta Elexakuak aŕtuta aurkitu ere. Beriala sendatzea opa diegu.

ZEKOR BAPUA. — Jun dan astian, Olatz-baileran, zekor bapua il zuten. Pixatu zutenian, 125 eŕalde giño pixatu omen zitun. ¡Ala jaña, ba'zeok zer jana aurtengo neguan!

GUDARITZARA.—Gure mutilak gudari dijuaz. Zoŕik ez duten ordañak egiŕera.

Aguŕ bada, mutióak, eta gudaritzan ere, zeuen euzkera maitiagaz ez aiztu, ezta zeuen euzko-oitura onakaz ere.

Aŕizabalaga'taŕ Sebasten, Beitia'taŕ Omeka, Andonegi'taŕ Kuirika, ona emen iru gudari-mutilok.

Ia, bada, Kuirika, ortik ere orañaŕtean izan dezun euzkeraz idazteko oitura edeŕ oŕei, ez laga, ortik bidaldu̇ko dezuzan idazkiak, emen pozik irakuŕiko ditugu-ta.

IDROLE.

ZARAUZ

IÑAUTERIAK.—Joan zaizkigu igesi. Zamo batzuk ikusi ditugu, asko etziran, da zenbat eta gutxiago obe oyetatik.

Itxuskeria d e r i z k i o t euzkotaŕontzat Emen agertu diran bezela beintzat...

(San Francisco) eleizan ixan diran eleikizunetan, jendetza aundia ibili da.

Asteaŕte aŕatsaldean (Ezer ezta pesta), antzeztu zan emakumeŕan.

IRU EGUNERA.—Aŕuti'taŕen ola sonatuko langileak, iru egunera jetxi dira Orain aŕte poliki jaŕaitu dute aste osoan, baña lanak uŕitu nunbait

Iru eguneko lana ere beŕiz, gauza exkaxa da, irakuŕle ¡Au bizi eziña!

SALTZALE BEŔIJA.—(Amayur) Napartaŕen asteroko bikaña, Atxukaŕo'taŕ Joseba'ren eskutara aldatu da. Beraz, izpaŕingi jatoŕ au irakuŕi zale bazera, zuzendu zaite jaun oŕengana

UDAL-ETXEAN. — Asteazkenez zan alkatea aututzeko laugaŕen batzaŕa Oraingo au (xelebrea) izanda Uŕiza jauna, ustez jaŕi zuten bere tokian zaŕontzaleak, baña endore aulkira inguratu zala ikusi zanean, gañeko jende guzia jaiki zan, da azkenik, txapel okeŕak asi beaŕ izan zuten gogoŕean.

Ango buŕukak ta gañontzekoak ikusirik, batzaŕa bukatu gabe gelditu zan.

Beraz, oraindik ere ez degu alkaterik Jartzera ezkero, jaŕi dezatela eŕiko semea, ¡zer demontre!

BASAŔI.

GALDAKANO'TIK

IZPAŔ BALTZA.—Lengo egunean il zan eŕi onetako "Uŕeta" etxadijan Onaindia'taŕ Jone neskatila gastia. Atsekabian laguntzen dautsegu bere etxekuai.

KARMENGO ARGIA.—Atsegiñez irakuŕten dogu ileroko aldizkingi azkaŕ au. ¡Euzkotaŕak! bazkidetu aldizkari onetara. Irakuŕi; eta egin zeuen lagunak irakuŕi dagijen. ¡Baseŕitaŕak! zeben lugin lanetarako jakin biaŕ dozubezan gauzak aldizkingi begiko onetan auŕkiŕuko dazubez. Eta ez baseŕi gayak bakaŕik; baita beste biaŕeko diran gauza asko be; danak kistaŕ zintzo, eta abeŕtzale benetakuak irakuŕi eta egin biaŕ dabezanak. Arpidetu, ba, eta gogoz irakuŕi; atsegin ixango yatzube-ta.

IZKIRIMIRIA.—Bein, gixon bat, bere lagun baten etxera juan zan ikeŕtaldi bat egiŕen. Izketaldi luze bat alkaŕegaz egin ondoren, etxera juan biaŕ ebala esan eutson bere lagunari, eta onek onan dirautso:

—Onango gabaro txaŕagaz ezin juan zeintikez, uriko beste aldian bixiŕa. Gauŕ gaba-gaŕik geurean egingo dozu lo.

—Gelditŭko naz lo egiŕen, baña lenango neure emaztiari esaten juan biaŕ naz, piaŕen bat jazo yatala uste ixan eztagijau.

GOIZALE.

LARRABETZUA

JAZORIKUA.—Ila onen 4'gaŕena, Agate deunaren auŕeko igandia zan, eta Agate'renak abestuteko eguna.

Egun aretan jazo zan jazokun ezein bat gauŕ atzaldu gura neuskixube.

Oŕurea be alantxe da-ta, emen be, egun oŕetan, abeslari-talde batzuk ibili ziran.

Talde oneŕariko bat, neskutzezkua ixan, zan (gastetxubak danak), eta eurak euzkera garbi-garbijan abestuten eben.

Onetan, eŕiko ardanetxeara eldu ziran, eta an zati bat abestu ebeneko, baŕutik urten yaken batek, olantxe esan eutsen:

"Kanteu biaŕ ba'dozube, entenietako moduen kanteu; edo, bestela, emetik beste leku batera martxeu."

Eta abeslari-taldiak gaorabakokeri oneik entzun ebezenian, geyagoko barik, andik aldendu egin ziran, eta beste leku batera juan

Oŕeik "danak entenietako moduan kantetako", esaten dabenok, ondo uleŕtuteko, ¿eŕderazko itzakaz nastautako abestijak abestu biaŕ dirala uste ete-dabe?

Nire ustez, oŕeik, okeŕ dagoz. Eta obeto uleŕtu dagijen, entzun emen esango dautzubetana.

Esaterako, ni ingelesa naz. Aleman-elea ta euzkerea be, baña, ondo dakidaz.

Euzkeraz txaŕto be txaŕto dakijan lagun bat uŕeretuten yat; eŕdi-euzkera-eŕdera mintzatuten dana.

Nik, baŕiz, eŕderarik eztakidalako, uŕeratu yatan lagun onaz, ezin uleŕtu naz. Ona emen, ba, euzkera ondo eztakijan euztaŕari jazo leikijona.

Eta amaŕuteko, Mistral jaunak esan ebana: "Bere izkuntzea galtzen uzten daun eŕija, ondatuteko eŕija da."

JAUPA BAT. — Ila onen 18'gaŕenan, Goiko elexan, goxeko bederatzi ta erdijetan, jaupa ixil bat ixango da. Jaupa au, Gastelu'taŕ K. ixan zanaren gogo-aldezkua da. (Goyan bego).

MENDI.

DURANGO

BATZAŔA.—Eŕi onetako Euzko-Langiliak igazi dan igandian euki eben euren urtoroko batzaŕ nagusija. Eta auŕera jaŕaŕuteko autu eben aŕtezkari-batza baŕija, olantxe autu eben.

Lendakari, Eskubi'taŕ Jon. Bigaŕen lendakari, Abaitua'taŕ Julen. Idazkari, Mendibildaŕ Joseba. Txindizain, Arana'taŕ Serapi.

Eta baztaŕkideko, Egidazu'taŕ Joseba, Azkuna'taŕ Bingen, eta Laŕinaga'taŕ Kepa.

Zorijonak gustijoi, ta auŕera be olantxe zintzo jaŕaŕu euzko-langilien aldez.

AGATE DEUNA.—Agate deunaren egunian Batzoki onetako abeslari-taldiak be euren abesti edeŕak abestuten txaiderik-txaide urten ziran, eta euren abesti edeŕak bide zirala, txindi mordo edeŕa batu eben.

Sari edeŕok abeslarijekanatu ebezenai, leŕo onein biŕaŕtez eskeŕak emoten dautseguez.

JUAN-ETOŔIJAK.—Atxuŕa'taŕ Emeteri itxas-aldetik bere sendijagaz egun batzuk Igaroten etoŕiŕa, emen auŕkitzen da.

Munitxa'taŕ Sebasten, ostikolarija, Zaragoza'tik etoŕiŕa dago.

Uribelaŕieta'taŕ Joseba, Estella'ra, juan da gudari juan da.

Palencia'ra, Unzategi'taŕ Aniketa. Logroño'ra, Arana eta Aŕilaga. Apirka'ra, Isasi ta Gizanzelaya.

Ondo ibili mutilak, eta Euzkadi'gaz ez aiztu.

IBAI-ESTU.

SUKARRIETA

EUZKEL-IXENA.—Arteta'taŕ Mois eta bere emastiak, alabatxu bat ixan dabe, ta ugutzan Sabiñe euzkel-ixen begikua ezaŕi dautse.

Aŕabitxi - amabitxijak, jayopaŕitxubaren aŕiŕa-amameak ixan ziran. Zorijonak.

Zigoŕaga'taŕ Andoni ta emastiak, be beste alabatxu bategaz euren sendija geŕu dabe, eta ugutzan Miren Karmele euzkel-ixen gebikuak ezaŕi dautsoez. Zorijonak zubei be.

GEXORIK.—Eskola'taŕ Pantzeska ikuŕton deunak aŕtuta auŕkitzen da. Ainbat lasteŕen osatuko al da, ba, guk opa dautsaguna, orixe da-ta.

Bastida'taŕ Nekane be oeratuta auŕkitzen da. Ainbat lasteŕen osatuko al da au be.

G.-B.-B.'ŕaren asmoz Idiakez'en auzija baŕiro arakatuteko biaŕ dan txindija batzeko aŕpidia, emen gure Batzokija'n be zabalduta dago.

Beraz, zuk, abeŕtzalia, arpide oŕeri berialа erantun egijozu.

ANTZEŔKIJAK.—Ila onen 18'gaŕenan gabeko 8'gaŕenan, antzeŕki-jai poliŕa ixango da emengo Batzokija'n. Eta antzeztuko dabezanak, onixek dira:

Lenengo, "Nekane" atal bateko antzeŕkixuna; bigaŕen, "Ongiŕia'ren sarija", atal biŕan.

Azkenez, baŕiz, "Aldiz-aldi" deritxon atal batekua antzeztuko dabe.

Beraz igandian naikua baŕe egiŕeko era edeŕa ixango dogu.

Berataratu gura dabenik, ba'dau, bizkoŕ ibili daŕela, berandura begira geratzen dana, kanpuan geratu biaŕko dalako.

AGATE DEUNA.—Aurten be, igaziŕako urtietan lez, Agate deunaren auŕeko gabaz, Batzoki onetako abeslarijak Agate'rena batzen urten ziran, eta etxerik-etxe ibilijak ibili egiñagaz, bai poliŕo batu be.

Lengo astaŕtian ixan eben Agate deunatzazko mesia.

BIXI-GURE.

OÑATE

IÑAUTERIAK.—Igaro dira aurtengo iñauteri edo aratostiak ere, batere ezaugaŕirik gabe, beste edozein jai izan baziran bezelaxe Euzko-batzokian bi jayaldi eratu ziran igande eta asteaŕtian, eta biyetan betekada edeŕak ikusi giñuzen bertako aŕeto edeŕian; "Aterako gera" eta "Ames gozuak" antzeztu ziran lenengo egunian; esan biaŕik ez dago nola emakumiak, eta ala mutilak ondo baño obeto bete zutela euren eginbeaŕa, eta gogoz txalotuak izan zirala ikuslien aldetik. Baña aurtengo neguban egin diran jayaldietan politena eta begikoena, ikusle geyen bertaratu zuana ere bai, astearteko umetxuen jayaldija izan zan eta ori aŕatsaldian eta gabian egin zala, ala ere bertaratu zuan ostetza aundiakin etzan otz aundirik nabaitzen; izan ere etzan gutxiotarako, ez genduan uste alako "poxpolin" aldra polita gure aŕtian ikusterik, baña Galartza'taŕ Eduŕne irakasleme eta abeŕtzale on-onari eskeŕak amesik ere egiten ez genduan bezelakoxe gauza politak ikustera eldu gera; amaika guraso ikusi giñuzen aduŕa zeriotela euren neskatila mutikotxuen abesti politak entzun eta dantza edeŕak ikusten. Zorionak Eduŕne eta jaŕaitu oŕelaxe auŕera ere abeŕi aldez

ZOZKETA.—Gure lagun eta abeŕtzale onak diran Lizaŕalde'taŕ Libori 36 000 lauŕlekokin eta Igartua'taŕ Luka 12 000'kin sarituak izan dira azkenengo Madrid'en egin dan zozketan.

EZKONTZAK.—Igartua'taŕ Jule emakume ona ezkondu da Legazpiko Aluztitza'taŕ J. Mirena abeŕtzale onakin

IKASLE.

BERMEO

IDIAKEZ TA EUZKERATZAZ TXINDIJA EMON DABENAK.—Beŕmeo'ko Euzko - Gastedija'k 5 lauŕleko; Bermeo'ko Antzezlari-Batzak 8,50; Agate Deuna "Ixaro" Abeslari-Batzak, 5.

Arenaza'taŕ Jon Joseba, Etxebaŕieta'taŕ Ebarista, Laskurain'daŕ Eukeni, Bilbao'taŕ Joseba, Eŕenteria'taŕ Eukeni, Atxuŕa'taŕ Andoni, Getxo'taŕ Toribi, Albaina'taŕ Karla, Uriarte'taŕ G., Albizu'taŕ Eŕamon, Goyenetxea'taŕ Kepa, "Aŕantzale", Ugalde'taŕ Pantzeska, Zabala'taŕ Paul, Benguria'taŕ Kepa, Agiŕe'taŕ Kandida, Uriarte'taŕ T., Getxo'taŕ Estepan, Etxebaŕieta'taŕ Benkamin, Agiŕe'taŕ Nolberta, Arana'taŕ Toma, Zuazola'taŕ Kalista, Teletxea'taŕ Didaka, Caminos Anasagasti'taŕ Eukeni, Jauregizar'taŕ Antolin, F. Ormaetxea'taŕ Koldo.

Jauregi'taŕ Jon Paul, Egia'taŕ Kuiraka, Garai'taŕ Andoni, Atela'taŕ Pantal, "Neunai", Campos Dunixi, Bilbao'taŕ Dunixi, Altonaga'taŕ Laudentzi, "Gastetxu", Peli Mari, Goitia'taŕ Benantzi, Zulueta'taŕ Jon, Ormatza'taŕ Eŕupertu, Gotxi'taŕ J., Bilbao'taŕ Andoni, Bilbao'taŕ Pidel, Barandika'taŕ Jon, M. E., B. G., P. C., Jauregizaŕ'taŕ Joseba Mirena, Iriarte'taŕ Kepa, Markaida'taŕ Bingen, Astorkiza'taŕ Jon Imanol, Eguŕola'taŕ Koldobika, Egaña'taŕ Kuiraka.

Dondiz'taŕ Gerarda, Luzaŕaga'taŕ Kepa, Etxebaŕieta'taŕ Kuiraka, Renteria'taŕ Lona, Jauregizaŕ'taŕ Polentze, G. B. M., Ibarluzea'taŕ Pantal, Laka'taŕ Beatriz, Ibarluzea'taŕ Miren, Ibarluzea'taŕ Jayona, Ariztegi'taŕ Pelix, Laŕabaster'taŕ Nikasi, Zartz'taŕ Alpreda, Zubiaga'taŕ Pantzeska, Pradua'taŕ Markel, Garai'taŕ Gartzano, Eguŕola'taŕ Pilipa, Eguŕola'taŕ Eŕamon, "Itxosua".

Anduiza'taŕ Peli, Caratxaga'taŕ Didaka, Madariaga'taŕ Iñaki, Bilbao'taŕ Julen, Solabaŕieta'taŕ Pantzeska, Aŕuza'taŕ Antzelma, Zarandona'taŕ Kepa, Celso Diogenes, Belasko'taŕ Gotzon, Dondiz, Uriarte'taŕ Estepan, Bilbao'taŕ Joseba Sabin, Rzul Seg Uŕ gotzon, Gusumanu Batista, "Ibai Gane", Bilbao'taŕ Endika, Andonegi'taŕ Karmel, Baŕiketa'taŕ Eukeni, Etxaniz'taŕ Kuiraka, San Isidro Labrador, X. X., Uribaŕi'taŕ Paskasi, Bilbao'taŕ Benin, Gazmuri'taŕ Gergori, Anduiza'taŕ Jone, Anduiza'taŕ Barbare, Anduiza'taŕ E m i l e, Gaubeka'taŕ Biŕor eta "Uŕkidi,,'k.

Gustira, 71 irurogei ta amaika lauŕleko.

UŔKIDI.

Barcelona'tik

—Aizu "Ibiltari", auŕekoan Lerida'n gel ditu ziñau; eta gero nora jo zenduen.

—Barcelona'ra. —Eta zer. —Gauza asko. Barcelona'ra iritxi nitzan gabean Batzokiraño ikeŕaldi edo bixita bat egin nuen. Jakin beaŕ dezu zuk ere Ranbla de Santa Monika 10, irugaŕen oñean dagola Barcelona'ko Batzokia. —Ondo da jakitea.

—Eta Lagun asko etzeguen, baño gure emakumietako andereñu, batzuek, euzko-abestiak abestu eta gaztetxuentzat euzko-margo edo kolore dun geŕikoak egiten ari ziran. —Emakumeak au ere langilien—Baliteke. Bilbao'tik itxasontziak iritxi ziran itxastaŕ edo mariñel batzuek ere antxen zeuden txangotxu bat egiñaz, aberkidiekin itxaspertu bat egiten. —Edeŕki.

—Eta itxastaŕ edo mariñelak, saŕi juten omen dira Batzokira. Euzkotasunaren gose-gaŕia nabaitzen-nunbait. —¡A... utziozu gure itxastoŕari! Eta geyago zer Donostia'ko poxpolin'en Zuzendari Laborda jauna, auŕeko egun baten izan omen zuten Batzokian Monzon eta beste lagun batzuekin. Auek, katalandaŕen jolas eta dantza batzuek aditaldu edo estudiatzera etoŕi omen dira, eta oso ondo artu omen zituzten katalandaŕak. —Eta alde ontakorik iñor ikusi aldezu. —Lenengo egunean ez. Baña bigaŕenean, asko.

Igendea zan "Iñauteri "eguna, eta nere eginkizunak bukatu nituanean jo nuen Batzokira, eta ¡zer zan ura! Batzoki guzia gudariz beteta. —Nola.

—Ara, orain gudari edo soldadu sartu diran mutiletatik 500 bat euzkotaŕ Barcelona'ra bialdu dituzte eta jakiña nola euzkotaŕik geyenak abeŕtzaleak diran, Euzko-Ikuŕiña ikusi zutenean Iñauterietako txorakeriai utzi eta Batzokira jo zuten gure mutil zintzoak.

—Portatu ziran—Bikain portatu ere eta ¡ura alaitasuna! Batzuek abestu beste batzuek dantzatu. ¡Etziran asaŕe mutilak, alako euzkotasuna bilatu zutenean!—Lendi bai atzekiten Batzokia zegoena?

—Batzuek bai, baño askok ez. Oŕegatik oso egokia litzakie, Barcelona, Logroño, Madrid, Valladolid eta abaŕetan, dauden Batzokien zuzenbidea, gure izpaŕingien tokirik agirienetan saŕi-saŕi argitaltzea. Untan, bata Elgoibarkoa zala, Otxandiano'koa, Lesakakoa, Ataun'goa Ezkio'koa, Zumaŕaga'koa, Idiazabal'goa eta nik ez dakit nungoak, agurtu bitaŕtean, Urkia abeŕtzale jatoŕa agertu zitzaigun eta onek euzko-gudariei Batzokia euren etxetzat eskeini zien. Gudariak nai dituzten jantziak uzkitzeko gela bat ere Batzokiak aukeratu die. Eta ara, abeŕtzaletasunari eskeŕak Bartzelonara juan aŕen, anai aitean, jan edan eta jolasteko aukera.

—Edeŕki, eta jana ere ematen aldute Barcelona'ko Batzokian—Bai, naiz barkana, azkori edo merienda eta noiz apari Euzadi'ko erara gertatzen dituzte eta gaste asko bi edo iru lauŕlekoko jatordu egitera juten dira. —Oso edeŕki dago, eta itxastaŕ eta gudariak besterik ez alda Batzokira juten. —Bai, Ormaiztegi'ko Zutola eta Irizaŕ ezkonbeŕiak ere antxen agurtu ditut eta onelaxe, usterik gutxien dan tokiko abeŕtzaleak jotzen dute Batzokira. Baliteke Barcelona'ra iristen diran abeŕtzale guziak, batzuek aundikeriz eta beste batzuek ez jakiñez ez Batzokiratzea, baño asko joten dira. —Toki onean aldaukate.

—Ain txaŕean ere ez, baño irugaŕen oñean, goitxo egiten dala-ta "Paseo de Grazia,,'ko etxe egoki batera aldatuko ote diran asmoak dabiltzkite, iristen badira beintzat. —Eta Barcelona'n bizi diran abeŕtzalietatik, asko Batzokian egoten al dira.

—Bai, eta edozer gauza nai dezula bei laguntzeko gertu. —Eta katalandaŕen Araudi edo Estatutoaz zer diote?

—Iritzi asko eta era askotara itzegiten dute, baño gauŕko luzetxo dijoa eta Jangoikua lagun beste baten jaŕaituko degu.

IBILTARI.

Euzkerea ¿Norako?

Bai ete-zara jakiŕun, irakuŕle, Gernika'ko Batzaŕ-Etxeko ate-zaintza utsik aŕkitzen ixan dala aspaldijon? Olantxik da-ba. Eta uts-egotaldi onen ondoren baña, ixentau dabe baŕija ta baŕa egin-biaŕaren jabetxo aŕtu be, ¡Nungua dan? Erantzün gatxubegija ixango litxateke ori niretzat, baña erantzun negikena da, atezain oŕek iduki biaŕ daben aneizko zugaitz doniaren azpijan Lagijak egiŕen ebezanen odolekua eztala, euzko-abendearen odol tantarik eztaruala bere sanetan, eta au erantzun nagike, ba bere abixenak olan diñostelako; Garcia Puentes abixenak, euzkotaŕak eztirala uste dodalako.

Ez-ete, ba, egonda euzkotaŕik utsune au betetako? Ori baxen gixonik ez-ete dago ba, euzkotaŕ langile lanik bakoen artian euzkotaŕoi yuakogun toki ori betetako? Euzko - azkatasunaren ikuŕkuna dan Gernika'ko zugatz eunkijetan zaindu lebenen jaŕaitzale batek, bere kerizpetan egiŕen zirean azkatasunezko lagija'ren lapuŕtzale lateŕijaren seme batek baño?

Au gitxi ba da baña, bai-ete daki euzkerarik berak betetan daben lekubari juakan legez? Bai-zera ezta ze maŕgo daukon-be. Eta zelan ba orduban uleŕtuko dira geure baseŕitaŕak; ele bigun eta edeŕa dan euzkera auxe baño eztakijanak? Eŕderaz-ete ikasi biaŕko dogu ba, geuria dan Batzaŕ-Etxe'ra juan gura dogunok?

Nun dira ba oŕek euzkotaŕa auŕetija ixango dala diñon Euzko-Araudijaren aldezkerijak dirala diñoen Gestora'k? Nun-ete ba ixango gara euzkotaŕok auŕetijak, Euzko-Batzaŕ-Etxian atzeŕitaŕak aŕetzijak ba-dira? Ori-ete ba, euzkotaŕen-alde egiŕia? Oŕen euzkeltzaletasuna ta txakuŕ zaŕaren auzija baŕdiñak dirala uste dot, edo obeto esateko lenengokua.

Euzkotaŕok, geure-geuria dogun etxian, geure asabak euzkeria baño beste elerik erabili ezeben lekuban, zelan ba, bera itxi ta atzeŕitaŕena erabiliko dogu? Zelan ba, geure asaben elia maŕe dogula esan eta geure Abeŕijaren azkatasun-begiralian ete au bastaŕtu? Au, noŕbera eŕetako egurai batzia baño-be, txaŕagoa ixango litxateke Euzkeria, norako-ete ba orduban ixango dogu?

¡Euzkotaŕak, kontu ba gero, Gernika'ko Batzaŕ-Etxeratuten garianian; nai eŕderea jakin nai jakin ez, geure elia dan Euzkerea baño beste elerik erabiŕen dogun!

IBAI-GANE.

¿UDABARRITXUBA?

Erletxue

Gauza bakotxa bere sasoyan
loran dakusgu iradu-barik.
Txorija dabil katetan
zugatzak alaiturik.

Laŕatxori oi dabilen pozez
goiz urdiñean goruntz egazka
Kanta oŕeik intza lez
jausten dira dardarka.

Txori maŕia soñu-iŕijak
gogoŕtxubago kanta egixuz.
Txoŕo-txijo zolijak
sendo abestu exuz.

Baña txoriak, ¡ez!, ixil diño,
Eguzki leuna uŕten dan-aŕen
oso goiz da oindiño.
¡Otzak nabe minduten!

Egun txaŕak geure atzetik
etoŕiko dira laŕosa-barik.
Loraz ezta mendirik,
pozez ezta zugatzik.

—Bai, laŕatxori alai-alaya
zeure kantetan dago egija
Uŕuntxu dago kaya,
uŕun udabaŕija.

Biŕaŕte ontan ekin ixilik
zeure samiñak ortxe kanteta.
Eztago sasoi onik
geure mendi taŕtetan.

Gauza bakotxa bere sasoyan
loraz jantzen da iradu-barik.
Txorijaren kantear
ezta laŕitasunik.

Irakurri EUZKADI

TXIKORO (ACHICORIA) BAKE

EUZKELDUN TXAPEL OLA
Boinas Elósegui
TOLOSA